

Efesas
Nəkwəkwə yame Pol rimirai
ramvən kimi niməhuak apa Efesas
Nəgkiarien kwəkwə kape
nəkwəkwə e Efesas

?Pa rimirai nəkwəkwə e? Aposol Pol rimirai nəkwəkwə e.

?Rimirai ramvən kimi pa? Rimirai nəkwəkwə e ramvən kimi nəməhuak minə apa Efesas, kini morkeikei mə iriə tuksher-pən kin pəh rīvən kimi niməhuak pisin pisin minə ipakə tukun.

?Nimraghien rimnhawor pən iran mine ye nɪpɪg rimirai? Pol rimirikakun niməhuak apa Efesas, kini mamarə iriə min kape newk kisisər. Kini in morkeikei pik əriə, kini iriə kisorkeikei pik in. Efesas in taon ehuə kirik ye tanə ehuə e Tarki, kini in kwənmhaan huvə kirik mə Pol tukrini-ərhav nəgkiarien ikin kape Kughen.

?Rimirai nəkwəkwə e tuk naha? Pəh nien mə nəmə Efesas kimisor nar kirik rɪpəh nəmhenien, kini Pol rimirai nəkwəkwə e mə tukrhek əriə tukun. In rimirai əmə nəkwəkwə e mə tukrivəhsi-haktə nətərigien kapəriə. Kini morkeikei mə tukrini-ərhav norien atuatur, mine wok kape niməhuak. Kini nəkwəkwə e ramvən kimi niməhuak ikin minə fam.

Pol rimnokran huvə irəriə

¹ Yo Pol, yo aposol kirik kape Yesu Kristo, yame Kughen rimirpen ta yo mə kafan. Yakamni rhuvə pre tuk əmiə m-fam narmamə

kape Kughen minə apa Efesas yamə mine nakamharaptəṛəkin tim tim nhatətəyen kapəṭawə ye Yesu Kristo. ² Pəh Kughen e Rimtawə, mine Yesu Kristo Yermaru kapəṭawə tukwautə-pre kin nəmərinuyen kimi əmiə.

Kughen ravəhsi-pə nihuvəyen kimi əṭawə ye Yesu Kristo

³ Pəh khani vi vi Kughen e Rim Yesu Kristo Yermaru kapəṭawə, yame ravəhsi-pə nihuvəyen kimi əṭawə yamə mine kasofugin-pən ye Kristo. Nihuvəyen minə a kamhasi-pən ye rao ye neai mə tuksasitu ye nanmitawə. ⁴⁻⁵ Ror məkneikin meinai nipiḡ Kughen rimnəpəh nor-hanəyen neai mine nimoptanə, mərig ruirpen ta əṭawə mə tukhauə kirikianə kitawə Kristo, kini mə kitawə tuksatuatuk ye nimrin, pəh kipəh nəm-pənien nar has kirik irəṭawə. Meinai Kughen rorkeikei pik əṭawə, kwasig ikin ror narimnar, mərig In ruirpen ta əṭawə mə tuksofugin-pən ye Kristo, pəh In rirhi əṭawə rəmhen kin kafan kwajikovə minə. Nar a raməri-pən əmə nətərigien kafan mine naha nhagin yame In rorkeikei. ⁶ Rimnor məknakin mə kitawə tukhani vi vi In tuk kafan nihuvəyen yame in rhuvə mapita. Nihuvəyen a In rimnautə-pə apnapig əmə kin kimi əṭawə ye Tini yame In rorkeikei pik. ⁷ Nitaw Kristo rimnaiyu mor swatuk kimi əṭawə khauə kirikianə kitawə Kughen, kini Kughen ruirisin əṭawə ye narpinien kape norien has minə kapəṭawə. In a rimnəspir norien has minə kapəṭawə. !Rimnor məknakin meinai nihuvəyen kafan in rehuə

1:1: Wok 18:19-21; 19:1

1:3: Efes 2:6

1:4-5: Jon 15:16

1:4-5: Jon 1:12

mapita! ⁸ Kini rimivəhsi-pə nihuvəyən a rehuə pik mapita, mivəhsi-pə nirkunien kimi ətawə tuk nirkunien narimnar fam.

⁹ Kughen, kafan nətərigien rimnerkwaig kupan. Kini rimirpen mə nətərigien kafan tukruə mor nəfrakisien kın ye nımraghien kape Kristo. Kini rikin ragien mə tukror əpu nətərigien kafan kimi ətawə. ¹⁰ In e mə tuk nipig kirik, ye nipig atuatuk kafan, In tukrofugin narimnar m-fam ye neai mine ye tokrei tanə tukasəmır ye kwermi yermamə kirikianə. In e, Yesu Kristo.

¹¹ Apa kupan, Kughen rimirpen ətawə mə tukhauə kafan minə, ye nipig yame rimnofugin ətawə khauə misor kirikianə kitawə Kristo. In e nətərigien kafan, kini In ramor mə narimnar m-fam tukasəkeikei masəri-pən əmə nətərigien kafan.

¹² Rimnor məknakin mə kimawə [kwənərəus kape Isrel] yamə mine yimisəkupən mishatətə ye Kristo, jakhani vi vi Kughen yame In yerpırig pik rapita. ¹³ Kini kimiə min, [yamə mine pəh nien mə kimiə kwənərəus kape Isrel], nakwənhauə kirikianə kimiə Kristo nipig kimiə nimisərig nəgkiarien əfrakis, yame ramhajoun swatuk yame Kughen tukrivəh mıragh narmamə iran. Nımnhani nəfrakisien iran, kini Kughen rimivəhsi pre Nanmın Kafan kimi əmiə ramor nımtətien mə kimiə narmamə kafan minə. ¹⁴ Meinai kitawə kwənhavəh Nanmın kape Kughen, kitawə kharkun huvə mə Kughen tukrivəh-si pə narimnar huvə minə kimi ətawə yamə mine ruini ta mə tukror. Tukhavəh narimnar minə a

1:7: Efes 2:7; Kol 1:14

1:9: Rom 16:25

1:10: Kol 1:16, 20

1:11: Rom 8:28-29

nīpig Kughen tukrīrisin ətawə e kafan narmamə mīnə ye narpīnien kape norien has kapətawə, mə narmamə tukhani vi vi Kughen yame In yerpīrig pīk rapita.

Pol raməhuak mamni vi vi Kughen

¹⁵ Ror pən, rīrikakun ye nīpig yame yīmnərig nəvsaoyen kin nhatətəyen kapəmīə ye Yesu Kristo Yermaru kapətawə mīne norkeikeiyen yame nakasor kīmi narmamə kape Kughen mīnə, ¹⁶ yakaməhuak tuk əmīə nīpig m-fam meriaji-pə e taktakun, mamni vi vi Kughen tuk əmīə, mīpəh nəpəhyen. ¹⁷ Yakamaiyoh Kughen yame In Kughen kape Yesu Kristo Yermaru kapətawə, mīne In Rīmtawə yame In rhuvə pīk, mə tukrīvəh-si pre Nanmīn kafan kīmi əmīə. Kīni Nanmīn kafan tukror əmīə takharkun nar, mor əpu Kughen kīmi əmīə, mə takharkun huvə In. ¹⁸ Kīni yakaməhuak mīn mə tukrəhitə ye nətərigien kapəmīə mə takharkun nar huvə yamə mīne tukrīvəh-si pre kīmi əmīə. Nakharkun mə takpīhavəh narīmnar mīnə a meinai In ruīrpen ta əmīə. Kīni yakaməhuak mə takharkun mə nīhuvəyen yame ravəhsi-pən kīmi narmamə kafan mīnə in rhuvə pīk, ¹⁹ kīni nəsanīnien kafan in rehuə pīk, mamehuə ye nīmraghien kapətawə yamə mīne kamhani nəfrakīsien ye Yesu. Nəsanīnien yame ramehuə irətawə in rehuə rəmhen kin nəsanīnien ehua kafan ²⁰ yame rīmnor Yesu rīmīmragh mīn ye nīmhayen kafan, kīni mor In rīmavən məkwətə ye nīkar Kughen matuk apa ye rao

ye neai. ²¹ In yerpirig rapita agelo minə fam, mine yarmhə minə fam, mine nəsaninien minə fam, mine nehuəyen minə fam yame kavəhsi-pən kimi yermamə. In ramehuə ye nipiɡ ai taktakun mine ye nipiɡ yame tukripiuə. ²² Kini Kughen rimnərəhu-pən narimnar m-fam ye kwermın, mor In ruauə minehuə ye narimnar fam, mə tukrasitu ye niməhuak. ²³ Kini niməhuak in nıprai Kristo; Kristo raməmır fam irəriə, maməmır aikın minə fam mine ye narimnar fam.

2

Apa kupaŋ, ror məkneikın mə kimnhamhə; məriɡ taktakun ai, kwəŋhamragh

¹ Kimiə e, apa kupaŋ, nimnhamhə meinai nimisəsik nəkwai Kughen, masor təvhagə hah, ² masor norien has kape tokrei tanə, mhavən masor nəkwai Setan yame in ramarmaru ye yarmhə yamə mine kasəmır rarkurao irətawə.* In e nanmın has yame ramor wok ai taktakun ye nimraghien kape narmamə yamə mine kasəsik nəkwai Kughen. ³ Apa kupaŋ, kitawə mın kimisarə məknenkin kitawə miriə. Rikitawə rimnorkeikei norien has minə, kini kimisor təvhagə has yame ramor rikitawə ramagien. Kitawə kimnhakwasig əmə kin naha nhagin yame ramsi-pən yerkitawə mine ye nətəriɡien has kapətawə. Nipiɡ kitawə kimisarha, təvhagə has rinarə ta yerkitawə,

1:20: Sam 110:1; 2 Kor 13:4; Kol 2:12 **1:21:** Kol 1:16; 2:10

1:23: Rom 12:5; Efes 4:10,15; Kol 1:18 * **2:2:** Nəɡkarien Gris ramni mə “Nimisor nəkwai yermamə yame ramarmaru ye rao ye nimago-ago.” Nıpran ramni Setan. **2:2:** Kol 3:7; Taet 3:3

rəmhen kın yame ramarə yerki narmamə minə fam. Kini riki Kughen raməmhə tuk təvhagə has kapətawə; In tukraməkeikei mivəhsi-pə narpinien kimi ətawə.

⁴ Mərig Kughen, kafan norkeikeiyen rehuə tuk ətawə, kini rikin rehuə rehuə pik tuk ətawə, ⁵ nar apnapig mə kimnhamhə meinai kimisəsik nəkwai Kughen, mərig In rimmor ətawə kamhamragh mın kitawə Kristo. Kini nihuvəyen əmə kafan ramor swatuk kimi əmiə mə Kughen tukrivəh miragh əmiə. ⁶ Kini Kughen rivəh-si haktə ətawə kitawə Kristo, mor mə kitawə tuksəkwətə kitawə Kristo ye rao ye neai. ⁷ Kughen rimmor məkneikin mə nipig yame ramuə, In tukror əpu kafan nihuvəyen yame in rehuə pik rapita. In ramofugin-pən ətawə ye Yesu Kristo, mamasitu irətawə, mamhajoun mə nihuvəyen kafan in rehuə pik. ⁸ Meinai nihuvəyen kape Kughen in swatuk yame Kughen ravəh miragh əmiə iran, meinai nakashatətə iran. Pəh nien mə kimiə atuk nimisor swatuk mə Kughen tukrivəh miragh əmiə - Kughen pisin əmə ravəh miragh narmamə, nərokien rikək iran. ⁹ Pəh nien mə wok kirik yame narmamə kesor, tamə kisausit tukun. ¹⁰ Ror məkneikin mə Kughen rimivəhsi-pə nirmraghien wi kimi ətawə, mofugin-pən ətawə ye Yesu Kristo mə kitawə tuksor wok yamə mine khahuvə. Wok minə e, Kughen ruirpen ta mə tukasor.

Kitawə kimnhauə kirikianə ye Yesu

2:3: Kol 3:6 2:5: Kol 1:21; 2:13 2:6: Kol 2:12 2:9: 1
Kor 1:29-31; 2 Tim 1:9 2:10: Rom 9:23; Taet 2:14

11 Ror məkneikin, takhapəh nisəru-kinien mə nipig nımisarha, pəh nien mə kimiə kwənərəus kape Isrel. Kini nəmə Isrel yame kavəh nao kimi əriə, iriə kimnhani mhamə kimiə nəmə iruə minə, meinai kipəh nivəhyen nao kimi əmiə. (Mərig nivəhyen nao kimi yermamə, in nar apnapig - kamor əmə ye nıprai yermamə). 12 Kini takhapəh nisəru-kinien mə ye nipig a, kimiə nımisərer isok tuk Kristo, pəh nien mə kimiə nəmə Isrel atuatur, mərig kimiə nəmə iruə minə əmə. Kini promes yamə mine Kughen rimiini-pən tuk əriə, pəh nien mə rimiini-pre tuk əmiə. Kimiə nımiseinein əfrakis Kughen, misarə ye tokrei tanə, nar kirik rirkək yame to naksərəhu-pən tim tim nətərigien kapəmiə iran mə taksarə kimiə min. 13 Mərig kimiə, nımisarə pawk isok tuk Kughen, minhauə kirikianə kimiə Yesu Kristo. Kini tak-takun ai, nitaw Kristo rimnor swatur kimi əmiə mə takhauə əfrakis tuk Kughen.

14 Ror məkneikin mə Kristo pisin əmə ramərəhu nəmərinuyen, mamarkis narəyen kape nəmə Isrel mine nəmə iruə, mə tukhauə kirikianə. Apa kupan, loa kape kwənərəus kape nəmə Isrel in rəmhen əmə kin kəupə yame rimnarkoparin nəmə iruə kasor tikmir iriə miriə. Mərig Kristo rimnəhipu kəupə a. 15 Nipig rimamhə ye nai kamarkwao kin, In mor loa kupan ruauə mor nar apnapig kin, mə tukrofugin nəmə Isrel mine nəmə tanə pisin pisin minə, khauə kirikianə misor kwhen wi kirik. Rimnor məknakin mivəhsi-pə nəmərinuyen kimi ətawə. 16 Kini ye nimhəyen kafan ye nai kamark-

2:12: Rom 9:4; Kol 1:21

2:13: Kol 1:20

2:14: 1 Kor 12:13

2:15: Kol 2:14

wao kin, Kughen rimnofugin əriə kirikianə, kini mikir-pən əriə kharerig-pən tuk Kughen, kini mor kapəriə timət reiwaiyu mirkək. ¹⁷ In rimauə mini-ərhav nəmərinuyen kimi əmiə nəmə tanə pişin pişin yamə mine kamni kimə nakasarə isok tukun, kini mini-ərhav nəmərinuyen kimi əmawə nəmə Isrel yamə mine kamni kimə yakasarə ipakə tukun. ¹⁸ Kini Kristo rimnor swatuk kimi ətawə mifam kwənərəus kape Isrel mine nəmə tanə pişin pişin minə mə tukhauə tuk Rımtawə Kughen ye Nanmın Rhakə kafan yame In kirikianə əmə.

¹⁹ Kini ror məkneikin, pəh nien mə kimia yepsipis minə uə nəmə iruə minə, mərig taktakun ai naksarə ye rao ye neai kimia narmamə yamə mine kishatətə ye Yesu, kimia Ji Kughen minə. ²⁰ Kitawə kisəmhen kin nimə kirik kape Kughen yame səpaag ye nimə in e Yesu Kristo, kini aposol minə mine profet minə, iriə nihu nimə, ²¹⁻²² kini kimia nəmə tanə pişin pişin minə, naksəmhen kin kwenai yame Kristo ramərəhu haktə ye nimə. Kini ravhirəkin kwermi nimə minə fam mə iriə tukhauə nimə atuatuk kape nəhuakien kimi Yermaru, yame Kughen ramarə ikin meinai Nanmın kafan raməmir ikin.

3

Kughen rimnor əpu nətərigien kafan

¹ Ror pən, yo, Pol, yimini-ərhav nəvsaoyen huvə kape Yesu Kristo tuk əmiə yamə mine pəh nien mə kwənərəus kape Isrel, kini taktakun ai kivəh-si-pən

2:16: Sek 9:10; Kol 1:20,22 **2:17:** Aes 57:19 **2:19:** Efes 3:6
2:20: 1 Kor 3:11 **2:21-22:** 1 Kor 3:16; 1 Pita 2:5

yo ye kalabus tukun. ² Kimiä nakwənharkun ta mə Kughen rimi vəh-si pə wok e kimi yo mə jakni-ərhav ni huvəyen kafan kimi əmiä. ³ Rəmhen kin yame yaknəgkiar kwakwə ta kimi əmiä, yakmə Kughen pi sin əmə rimmor əpu nətəri gien erkwaig kafan kimi yo. ⁴ Ni pi g taksəvheikin nəgkiar ien e, mharkun nhavəhyen kafak ni rkunien ye ni karin kape nətəri gien erkwaig kape Kughen ye ni karin kape Kristo. ⁵ Pəh nien mə Kughen rimmor əpu narimmnar e kimi nəmə kupan, məri g taktakun ai Nanmin kafan rinor əpu kimi kafan aposol minə mine profet yamə mine rimirpen ta əriä. ⁶ Nətəri gien erkwaig e in e mə Nəvsaoyen Huvə kape Kughen in ramor swatuk kimi nəmə pəh nien mə kwənərəus kape Isrel, mə iriä min tukhauə rəmhen kin nəmə Isrel, mhavəh ni huvəyen kape Kughen. Kini iriä mhauə kirikianə, mhavəh kwis ni huvəyen kape promes yame Kughen rimi ni ta tuk narmamə yamə mine kasofugin-pən tuk Yesu Kristo.

⁷ Kughen ramor wok ye nəsaninien ehuə kafan, masitu irak ye ni huvəyen kafan, mi vəh-si-pə wok e kimi yo mə jakni-ərhav Nəvsaoyen Huvə kafan.* ⁸ Nar apnapig mə yo ye tanə ye narmamə mifam kape Kughen, məri g ye ni huvəyen kafan, Kughen rimi vəh-si-pə wok e, mə jakni-ərhav-pre tuk əmiä yame pəh nien mə kwənərəus kape Isrel ni huvəyen minə kape Yesu Kristo yame

3:1: Fil 1:7,13

3:2: Kol 1:25

3:3: Efes 1:9-10; Kol 1:26

3:6: Efes 2:13,16-19

*

3:7: Gris ramni “Yo slef kape

Nəvsaoyen Huvə.” Ni pran ramni mə kafan wok kirikianə əmə: in e mə tukrini-ərhav Nəvsaoyen Huvə kape Kughen. 3:7: Kol 1:25

to kitawə khapəh nharkun-famien, meinai iriə khapsaah, to kipəh nini-famien. ⁹ Kini Kughen rivəhsi-haktə min yo mə jakor əpu kimi narmamə m-fam norien yame In rimnor nətərigien erkwaig kafan ruə mitərhav-pə. In apa kupan, Kughen e yame rimnor narimnar fam ripəh nor-əpu-yen nətərigien e kafan. ¹⁰ In rimnor məkna mə taktakun ai niməhuak in tukror əpu kimi agelo minə mine nanmin yamə mine kasehuə ye tapən mə Kughen, kafan nirkunien ripsaah. ¹¹ In e nətərigien kafan yame ramarə rerin, kini rimauə mor nəfrakisien kin ye Yesu Kristo Yermaru kapətawə. ¹² Kitawə kashatətə ye Kristo, ror pən, to naha nipig, kharkun nhavənien misərer ye nimri Kughen mhapəh nhaginien. ¹³ Ror pən, yakamərig pawk nəmhayen tuk əmiə, mərig yakamaiyoh əmiə mə takhapəh nisorien nətərigien kapəmiə reiwaiyu tuk nipig əutən yame yakamarə iran ai taktakun, meinai in tukrasitu irəmiə ye kapəmiə nimraghien.

Pol raməhuak tuk nəmə Efesas

¹⁴ Ror pən, yakənimkur maməhuak kimi Kughen Rimtawə ¹⁵ yame In pisin əmə In nukne nimraghien kape narmamə mi-fam ye rao ye neai mine ye tokrei tanə. ¹⁶ Kughen, kafan nəsaninien mine nihuvəyen rehuə. Kini yakamaiyoh In mə Nanmin kafan tukror rikimiə rəsanin, mə kimiə taksərer tim tim nipig mifam, ¹⁷ pəh mishatətə ye Kristo, kini In tukramarə yerkimia. Kini yakaməhuak min mə nimraghien kapəmiə tukreiwaiyu məmnim huvə ye norkeikeiyen kape

Kughen ¹⁸ mə kimiə narmamə kape Kughen minə fam takharkun huvə mə norkeikeiyen kape Kristo, rəmnim pik, məpomh pik, mehuə pik mhaktə. ¹⁹ Norkeikeiyen a kape Kristo to kipəh nirkunfamien meinai in yerpirig pik. Mərig yakaməhuak mə takharkun huvə norkeikeiyen a mə Kughen tukrikuar ye nımraghien kapəmiə ye norien huvə minə fam kafan.

²⁰ !Kini pəh khavəh-si haktə nhag Kughen! Ye nəsaninien kafan yame ramor wok ye nımraghien kapətawə, In rirkun norien narimnar rapita narimnar fam yame rikitawə raməsik uə yamə mine kisaiyoh In kin. ²¹ Pəh kitawə nəməhuak minə kisor kirikianə kitawə Yesu Kristo, mhani vi vi Kughen nipig mifam mamhavən mamhavən, infamien rirkək. !Amen!

4

Kitawə kasofugin-pən ye Kristo, mamhavəh nipamien

¹ Ror pən, yo yame kivəhsi-pən yo ye kalabus tuk nhag Yermaru, yakaməkeikei kimi əmiə mə takasarə ye nımraghien kirik yame ratuatuk, meinai Kughen rimnokrən kin əmiə mə takasarə məkneikin. ² Havəhsi-əhu atuk əmiə ye narimnar fam, kini mhauə kimiə nəmə mar minə, kini nətərigien kapəmiə tukrapomh, kini nipig yermamə kirik tukror nar kirik ripəh nəmhenien ye nımrimie, kini rikimie tukripəh nəmhə-aihuaayen tukun, meinai naksorkeikei əmiə minə. ³ Nanmin kape Kughen rimnofugin əmiə; ror

məkneikin mə taksarkut skai mə taksarə kirikianə ye nəmərinuyen. ⁴ Kitawə nıpraitawə kirikianə əmə. Kini Nanmın kape Kughen kirikianə əmə. Kini nıpiğ Kughen rımnokrən kın əmiə, nımısərəhu-pən tim tim kapəmiə nərigien ye nar kirikianə əmə. ⁵ Kini Yermaru kirikianə əmə. Nhajounien kirikianə əmə. Baptaes kirikianə əmə. ⁶ Kini kitawə kasəhuak kimi Kughen kirikianə əmə In e Rımtawə m-fam. In ramarmaru fam irətawə, kını mamor kafan wok ye nımraghien fam kapətawə, kını mamarə yerkitawə m-fam.

⁷ Məriğ Kristo rımnəwhai kafan nəsaninien tuk wok pısın pısın mınə kimi ətawə kirikianə kirikianə. ⁸ Ror pən, Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə,

“Nıpiğ In rımnhaktə mivən ye rao ye neai,

kını mikır-yerhav kafan tikmir yamə mine rımnapita əriə.

Kini mivəh-si-pən nar huvə kimi narmamə.”

(Sam 68:18)

⁹ (Nakharkun mə nəgkiarrien e yame ramni mə, “In rımnhaktə,” nıpran rımə Kristo rımnəkupan meiwaiyu-pə ye tokrei tanə. ¹⁰ Kwən yame rameiwaiyu-pə, In yemə kirikianə əmə yame rımnhaktə mın yerpiğ mapita neai, mə In tukrarə ikin mınə fam). ¹¹ In yemə kirikianə əmə yame In rımivəhsi-pən nəsaninien kafan kimi narmamə pısın pısın mınə mə tiksın tukhauə aposol mınə, tiksın tukhauə profet mınə, tiksın tukhauə narmamə kape ni-ni-ərhavyen Nəvsaoyen Huvə, tiksın tukhauə pasta mınə mine yhajoun mınə.

¹² Kristo rimnor məkna mə iriə tuksasitu misor apnəpeinə ye narmamə kape niməhuak. Kini narmamə kape niməhuak tuksor wok kape Kughen mə nəməhuak, yame iriə kisəmhen kin nīprai Kristo, iriə tukhaskai ¹³ mamhavən miseriaji kitawə m-fam khauə misor kirikianə ye nhatətəyen kapətawə, mine nirkunien Ji Kughen, kini misehuə mhauə misəmhen kin Kristo yame In ratuatuk pik. ¹⁴ Kini mə kitawə tuksəpəh norien minə kape nitamaruə yame nīpig mifam kamhaukreikin kapəriə nətərigien ye nar yame kwənhani ta nəfrakisien iran. Pəh nəgkiarien kape yhajoun eikuə minə tukripəh nīkir-oror-ien ətawə rəmhen kin yame peao-peao kape tahik ramuh rao mamsai-sai. ¹⁵ Nikam, pəh kisor əmə norkeikeiyen, mamhani əmə nəfrakisien. Kini ye norien a, ye narimnar fam yame kasor, tukseihuə mhauə misəmhen kin Kristo yame In kapən kapə niməhuak. ¹⁶ Kini Kristo ramor mə kafan narmamə minə tukhauə kirikianə, rəmhen kin yame kwənərəus minə kape yermamə kamharpin-pən ye nīprai yermamə. Nīpig nori-norin minə ye nīpran kasor wok atuatur kapəriə ye norkeikeiyen, misor nīpran ramehuə mamskai.

Norien huvə kape nəməhuak minə

¹⁷ Ye nhag Yermaru yakamni skai pre tuk əmiə mə takhapəh nisəri-pən-minien norien kape kimiə minə tiksın yamə mine khapəh nhaniyen

nəfrakisien ye Kughen.* Nətərigien kapəriə ror nar apnapig kin. ¹⁸ Nirkunien kapəriə ramvən əmə apa rəpignəp ikin, kini mhavən isok tuk nımraghien yame Kughen ravəhsi-pə, meinai kapəriə kapə riskai, mhapəh nisorkeikeiyen mə tukharkun Kughen, maseinein nar. ¹⁹ Mhapəh nisaurisien tuk kapəriə təvhagə has minə, maseighan kin norien has minə mə tuksarmaru ye nımraghien kapəriə, rəmhen kin nırpəhuyen nıpiraovın, mine norien minə ror məkna. Kini nıpig m-fam kasorkeikei mə tukasor norien a.

²⁰ !Mərig kinhajoun Kristo kin əmiə, nhajounien e ror pisin əgkap ye yame en! ²¹ Kınhajoun norien kape Kristo kin əmiə, kimə kafan e kimiə. Kini khajoun əmiə kin nəfrakisien yame ramsi-pən ye Yesu. ²² Kini kınhajoun əmiə məkneikin mə ye nıkarın kape norien minə kupan kapəmiə, kimə taksəpəkiək ta kin norien akwas kapəmiə, meinai nətərigien has minə a kamhakır oror əmiə, masoriah əmiə. ²³ Kınhajoun əmiə mə takseighan kin Kughen mə tukrukreikin nətərigien kapəmiə. ²⁴ Kughen ruıkreikin ta nımraghien kapəmiə, kini kınhajoun ta əmiə mə taksəri-pən nərigien kafan. Kughen rımnor əmiə mə kimiə naksatuatuk, misəmərhakə rəmhen kin In.

²⁵ Ror məkneikin mə kimiə m-fam taksəkeikei misəpəkiək ta kin norien kape neıkuəyen,

* **4:17:** Gris ramni “Takhapəh nisəri-pən minien norien kape nəmə Gris” uə “Takhapəh nisəri-pən minien norien kape narmamə yame pəh nien mə nəmə Isrel.” Nıpran ramni “Takhapəh nisəri-pən minien norien kape ‘hıthen man.’” **4:17:** Rom 1:21; 1 Pita 1:14
4:22: Rom 8:13; Kol 3:9 **4:23:** Rom 12:2 **4:24:** Jen 1:26; Kol 3:10

mamhani nəfrakisien tuk əmiə minə, meinai kitawə kasofugin kirikianə rəmhen kin yame nor-nori nıprai yermamə kimnharpın-pən irəriə minə.

²⁶ Tukmə niemhaa rhai əmiə, takhapəh nisorien norien hah; kini sərü-kin aihuaa əmə mhapəh nisorien niemhaa rarə irəmiə meriaji mırh rīvə.

²⁷ Mhapəh nhavəh-sipənien kwənmhaan kimi Setan. ²⁸ Yeməkrəh tukraməkeikei məpəh norien a, marar mor wok kin kwermın tuk nivəhyen narımnar məwhai kimi yavən has minə.

²⁹ Hapəh nhaniyen nar has ye nhermiə, mərig hani əmə nar huvə yame tukrasitu ye narmamə tukmə kisarə ye naha nhagin narəyen, mə nəgkiarien kapəmiə tukrautə-pən kin nihuvəyen kape Kughen kimi əriə. ³⁰ Takhapəh nisorien Nanmın kape Kughen rikin rəmhə tuk norien kapəmiə, meinai In rımnor nımtətien mə tuk Nıpig Kwasig, Kughen tukririsin əmiə.

³¹ Takhapəh nharaptərəkiniyen norien has yame kamor irəmiə ror tu; mhapəh nisorien timət, mhapəh nhaniyen nıkar jir, mhapəh nisotgohyen, mhapəh nisorien niemhaa, mhapəh nisor-has-pənien kimi narmamə.

³² Mərig hahuvə tuk əmiə minə, masor rikimiə rımar tuk əmiə minə, kini misərükin norien has yame nakasor irəmiə minə, rəmhen kin yame Kughen ramərükin norien has kapəmiə minə meinai naksofugin-pən ye Kristo.

5

4:25: Sek 8:16; Kol 3:8-9 4:26: Sam 4:4; Jem 1:19-20 4:29: Kol 4:6 4:30: Aes 63:10; Efes 1:13-14; 1 Tes 5:19 4:31: Kol 3:8 4:32: Mat 6:14; 18:22-35; Kol 3:12-13

Sor norien kape nikhakien

¹ Ror pən, sarkut skai tuk nisigovinien norien kape Kughen meinai kimiə ji Kughen keikei minə. ² Kini mharaptərəkin timtim norien kape norkeikeiyen, rəmhen kin yame Kristo rimnorkeikei məknakin ətawə, kini meighan-pə kin nimraghien kafan tuk nivəh-miraghien ətawə; nimhəyen kafan rəmhen kin sakrefaes kirik yame nəmiovin rapien huvə mamvən tuk Kughen.

³ Takhapəh nisorien norien has kirik mə tukni hah əmiə tukun, meinai kimiə narmamə kape Kughen yamə mine naksatuatuk. Yakamni norien has minə rəmhen kin nipiraovin mine narman minə kamhakir apsapis əriə minə, mine norien has m-fam yame ror naurisien tuk niniyen, mine nəptigien kin nar. ⁴ Kini ripəh nihuvəyen mə takhani nəgkiarien yame ror naurisien, uə nəgkiarien ətəwao minə, uə narpakwəyen. Nəgkiarien has minə e khapəh nisəmhenien, mərig rhuvə mə taksəgnəgin əmə Kughen. ⁵ Kini takasəkeikei mharkun nar e mə narmamə yamə mine kamharpəhu nipiraovin, uə narmamə yamə mine kasor norien has yame ror naurisien tuk niniyen, uə yamə mine kasəptig kin nar, iriə e to khapəh nhavəniyen ye narmaruyen kape Kristo mine Kughen. (Narmamə yamə mine kasəptig kin nar kisəmhen kin narmamə yamə mine kasəhuak kimi nanmi nar minə. Kapəriə kughen e nautə kapəriə).

⁶ Hapəh nhapəhyen yermamə kirik mə tukrivi-pən əmiə ye nəgkiarien eikuə minə kafan yame

5:1: Mat 5:48

5:2: Eks 29:18; Hib 10:10

5:5: 1 Kor 6:9-10;

Kol 3:5

nəfrakisien rīkək iran, meinai Kughen rīkin rahas tuk norien has minə a, kini tukror narpinien kimi narmamə yamə minə kisəsik nəkwan. ⁷ Ror pən, takhapəh nhavəniēn misəriwək kwis kimiə miriə misor norien has yame kasor. ⁸ Meinai kupan, nəpignəpiēn rimnarmaru irəmiə. Mərig taktakun ai nakwənhauə tuk Kristo, nikhakien ramarmaru irəmiə. Ror pən, səriwək rəmhen kin narmamə kape nikhakien ⁹ meinai nikhakien ye nimraghien kapəmiə tukrikuə kin nihuvəyen mine natuatukien mine nəfrakisien. ¹⁰ Kini sarkut mə taksəm naha norien yame ramor Kughen rīkin ramagien tukun. ¹¹⁻¹³ Takhapəh nhakwasigien kin narmamə kape nəpignəpiēn masor norien has minə kimiə miriə. Norien minə a, kwənkwan rīkək yame rhuvə. Kini kitawə kisauris kin niniyen norien apisapis kape narmamə yamə mine kisəsik nəkwai Kughen. Mərig hapik-pə norien minə a ye nīkakien, pəh narmamə tuksəm mharkun mə norien minə a kisahas. Meinai narimnar fam yame tukhauə ye nikhakien, narmamə tukasəm huvə mharkun mə iriə kisor məknakin, ¹⁴ meinai tukmə nikhakien rəsia-pen nar kīrik, in min ruə ye nikhakien. Ror pən kamni kimə,
 “!Eh! Kimiə yamə mine nakasapir. !Sarha!

Hamragh min ye nimhəyen,
 Pəh Kristo tukrisia-pen əmiə.”*

¹⁵ Ror məkneikin, takasərig əmiə, mhapəh nisorien norien kape yemətəwao, mərig sor

5:6: Rom 1:18; Kol 2:4,8 **5:8:** Jon 12:36; Efes 2:13; Kol 1:13;
 1 Pita 2:9 **5:11-13:** Jon 3:20-21 **5:14:** Aes 60:1 * **5:14:**
 Tukmə ror nəgkiariēn e in nipe əhuak kīrik, yame raməgkiar kimi
 narmamə yamə mine kiseinein Kughen.

norien kape yermamə yame kafan nirkunien rhuvə. ¹⁶ Kini nīpig mīfam tukmə naksəm swatuk tuk norien nihuvəyen, sor, meinai taktakun ai kitawə kisarə ye nīpig kape nahasien rehuə. ¹⁷ Ror pən, takhapəh nisətəwaoyen, mərig takasəkeikei misarkut mə takharkun naha nhagin yame Yermaru rorkeikei. ¹⁸ Hapəh nisapisien kin ninimien, meinai in ramkir-pən əmiə ye nətəwaoyen. Mərig rhuvə mə nimraghien kapəmiə tukrikuar əmə kin Nanmin kape Kughen. ¹⁹ Kini səni nīpe kimi əmiə minə ye Nəkwəkwə e kamni kimə “Ol Sam,” mine nīpe əhuak minə, mine nīpe yamə mine kamhasi-pən tuk Nanmin kape Kughen. Səni nīpe mhavəhsi-pən rikimiə kimi Yermaru, ²⁰ kini ye nīpig m-fam takasəkeikei masəhuak ye nhag Yesu Kristo Yermaru kapətawə, mhani-vi vi Tata Kughen tuk narimnar m-fam.

Nəgkarian ramvən kimi narman mine nīpiraovīn yamə mine kwəsarkurək ta

²¹ Seiwaiyu misor nəkwaimiə minə meinai nakhasiai Kristo.

²² Kimiə nīpiraovīn yamə mine nakwəsarkurək ta, seiwaiyu misor nəkwai narman minə kapəmiə, rəmhen kin yame nakasor nəkwai Yesu Yermaru.

²³ Meinai yerman in ramarmaru ye kafan piraovīn rəmhen kin yame Kristo In ramarmaru ye niməhuak rəmhen mə kafan piraovīn, kini mavəh mīragh narmamə. ²⁴ Niməhuak reiwaiyu mamor nəkwai Kristo, kini ye norien kirikianə

5:16: Kol 4:5 5:18: Luk 21:34 5:19: Kol 3:16 5:20: Kol 3:17 5:21: 1 Pita 5:5 5:22: Kol 3:18; 1 Pita 3:1 5:23: 1 Kor 11:3; Efes 1:22

əmə mɪn, nɪpɪraovɪn yamə mɪne kwəsarkurək ta tukasəkeikei mɪseiwaiyu mɪsor nəkwai narman kapəriə ye narɪmnar fam.

²⁵ Kɪni kɪmɪə narman yamə mɪne nakwəsarkurək ta, sorkeikei kapəmiə nɪpɪraovɪn rəmhen kɪn yame Kristo rorkeikei nɪməhuak, meighan-pən kɪn kafan nɪmraghien kɪmɪn ²⁶ mor mə nɪməhuak in ratuatuk ye nɪmrɪn, maikwas iran kɪn nu mɪne nəgkiarɪen kafan, ²⁷ mɪvəhsi-pə ipakə tukun, mɪmə ratuatuk huvə. Nɪməhuak aɪ rhakak mɪhuvə, rəmhen kɪn pɪraovɪn kɪrɪk yame kɪmnor-pən marə marə kɪmɪn mə tukrarkurək, kɪni nar kɪrɪk rɪkək ye nɪpran yame rɪpəh natuatukien. ²⁸ Ye norɪen kɪrɪkianə əmə mɪn, narman tukasəkeikei mɪsorkeikei kapəriə nɪpɪraovɪn, rəmhen kɪn yame kasorkeikei atuk nɪprairiə. Yermamə yame rorkeikei kafan pɪraovɪn, rorkeikei atuk in. ²⁹ Səm-ru. Yermamə kɪrɪk rɪkək yame raməməkɪn atuk nɪpran, mərɪg in raməvɪgɪn huvə mamarha huvə tukun, rəmhen kɪn yame Kristo ramarha huvə tuk nɪməhuak. ³⁰ Mərɪg nɪməhuak in rəmhen kɪn nɪprai Kristo, kɪni kɪtawə kasofugɪn-pən iran. ³¹ Ror məkneikɪn meinai Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə,

“Yerman tukrəta ye rɪmni mɪne nɪsɪni,

mɪvən mor kɪrɪkianə iriʉ kafan pɪraovɪn.

Kɪni iriʉ tukwarə rəmhen kɪn nɪprairiʉ kɪrɪkianə əmə.”

(*Jen*

2:24) ³² Nəgkiarɪen a in nəgkiarɪen huvə kɪrɪk yame rɪpam, kɪni nɪpran ramerkwaig. Mərɪg yakamni mə in nuhpikɪnien kɪrɪk

5:25: Kol 3:19; 1 Pita 3:7
Kol 1:22

5:26: Taet 3:5

5:27: 2 Kor 11:2;

mə Kristo minə niməhuak, iriu kirikianə.
³³ Mərig nəgkiarien a raurə min tuk əmiə.
 Kini kimiə narman kirikianə kirikianə taka-
 sorkeikei kapəmiə nīpiraovın rəmhen kin
 yame naksorkeikei atuk əmiə. Kini kimiə
 nīpiraovın, takasəkeikei mhasiai kapəmiə
 narman minə.

6

*Nəgkiarien ramvən kimi kwajikovə minə mine
 tatə mine mamə*

¹ Kimiə kwajikovə minə. Sor nəkwai tatə mine
 mamə kapəmiə, meinai kimiə narmamə kape Yer-
 maru, kini norien a in ratuatuk mə kimiə tak-
 sor. ² Nəgkiarien kirik ye Nəkwəkwə kape Kughen
 ramni mə, “Hasiai kapəmiə tatə mine mamə.” In
 e loa yame Kughen rīmnərəhu məkupan yame
 ramni mə tukmə nakhakwasig kin, taksarə ye
 nihuvəyən mīmə,

³ “Tukmə naksor nar a, narimnar ye narəyen
 kapəmiə tukraiye huvə, kini narəyen
 kapəmiə ye tokrei tanə tukrapomh.” (*Dut
 5:16*)

⁴ Kini tata minə. Takhapəh nisorien narpinien
 yame rapita nərigien yame kwajikovə minə kasor
 mə rikiriə tukrəmhə tukun, mərig sarha huvə tuk
 əriə, misərip atuatur norien minə kapəriə, kini
 mishajoun əriə kin swatuk kape Yermaru.

*Nəgkiarien ramvən kimi slef minə mine nəmehuə
 kapəriə*

⁵ Slef minə. Kapəmiə aikin yemehuə minə ye tokrei tanə e. Sor nəkwairiə yerkimia m-fam, mhasiai əriə, mhagin tuk əriə, rəmhen kin yame nakasor nəkwai Kristo. ⁶ Kini sor nəkwairiə, mərig pəh nien mə nipiğ əmə iriə kasarha tuk əmiə mə rikiriə tukragien tuk əmiə. Mərig sor nəkwairiə rəmhen kin yame kimiə slef minə kape Kristo, kini masor norien yamə mine Kughen rorkeikei yerkimia m-fam. ⁷ Sor kapəmiə wok yerkimia m-fam rəmhen kin yame nasituyen kapəmiə ramvən atuatur tuk Yermaru - pəh nien mə ramvən əmə tuk yermamə. ⁸ Meinai nakharkun mə Yermaru tukrivəhsi-pən nərokien kimi narmamə m-fam tuk nar huvə yamə mine kimisor, nar apnapig yermamə in slef kirik uə pəh nien mə in slef.

⁹ Kini kimiə nəmehuə minə. Sor rhuvə pən kimi slef minə kapəmiə rəm nəmhen, meinai nakharkun mə kimiə miriə, kapəmiə Yermaru kirikianə əmə, kini In ramor rəm nəmhen əmə kimi narmamə m-fam. Mərig takhapəh nisəgkiar-skaiyen kimi slef minə kapəmiə mə tuksor nəkwaimia.

Nuhpikinien kape neipən kape narowaginien

¹⁰ Nəgkiarien infamien e kafak. Sərer timentim ye Yermaru mine kafan nəsaninien ehuə. ¹¹ Kimiə taksəkeikei mhavəh narimnar fam yame Kughen rimivəhsi-pre tuk nərer-timentim-ien ye nipiğ yame Setan ramarkut mə tukruh əmiə iran, rəmhen kin yame mobael ravəhsi-pən neipən mamor apnəpeinə tuk nərer-tim-timien ye nipiğ kape narowaginien. ¹² Yakamni məkneikin meinai pəh

6:5: Kol 3:22-23; Taet 2:9-10; 1 Pita 2:18 6:8: 2 Kor 5:10; Kol 3:24-25 6:9: Rom 2:11; Kol 4:1 6:11: Rom 13:12; 2 Kor 10:4

nien mə kitawə kasarowagin kimi narmamə kape tokrei tanə, mərig kisarowagin kimi narimnar yame kipəh nəmien: In e yarmhə minə, mine nəmehuə minə ye tapən, mine narimnar yamə mine kasəsanin ye nahasien kape nəpignapien ai taktakun ye tokrei tanə, mine nanmin has minə e rarkurao irətawə. ¹³Ror pən, takasəkeikei mhavəh narimnar fam yame Kughen rimivəhsi-pre tuk nərer-timtim-ien ye nipig yame nahasien yame Setan ramor tukruə, rəmhen kin yame mobael ravəhsi-pən neipən mamor apnəpeinə tuk nərer-tim-tim-ien ye nipig kape narowaginien. Kini tukmə naksarkut skai, to nakhapəh nhamirien.

¹⁴!Sərer matuk!

Haraptərəkin nəgkiarieren əfrakis. In e rəmhen kin kətəut yame nakamhavitərəkin kwerkwaimiə kin.

Sor norien kapəmiə ratuatuk ye nimri Kughen. In rəmhen kin aean yame ramətapig kin nimagemiə.

¹⁵Sor kapəmiə nərigien riskai ye nəvsaoyen huvə kape nəmərinuyen. In rəmhen kin but skai yame ramasitu irəmiə tuk nərer-tim-timien.

¹⁶Nar kirik min e, shatətə tim tim ye Kughen. In rəmhen kin sil e in timba ehua kirik yame rirkun nor-əswasigien kini mher-əpis nap yame ramuək-pən ye kwenhao yame Setan ramarpə-pre kin.

¹⁷Hani nəfrakisien mə Kughen ravəh miragh narmamə. In rəmhen kin kəvəvhao yame kimmor kin aean yame ramətapig kin kapən kapə jir.

Harkun huvə Nəkwəkwə kape Kughen. In rəmhen kın nao nisə kape narowagkınıen yame Nanmın kape Kughen ravəhsi-pre kimi əmiə.

¹⁸ Kini seighaan kın Nanmın kape Kughen mə tukrikir əmiə tuk nəhuakien kapəmiə ye nıpiğ mifam; misarha huvə, masəhuak nıpiğ mifam tuk nəməhuak mınə fam.

¹⁹ Kini səhuak mın tuk yo mə nıpiğ m-fam, tukmə yakaməgkiar, pəh Kughen tukrivəhsi-pə nəgkiarien kimi yo, mə jakpəh niginien tuk nini-əravyen Nəvsaoyen Huvə yame nıpran ramerk-waig, məriğ Kughen rımnor əpu kimi ətawə. ²⁰ Kini taktakun ai, rımnher-pə kın yo rəmhen kın yəgkiar kafan, məriğ kivəhsi-pən yo ye kalabus, kimirkwəji yo kın jen, meinai yakamni-ərhav Nəvsaoyen Huvə. Səhuak tuk yo mə jakətigah tuk nini-əravyen Nəvsaoyen Huvə, meinai in e wok kafak.

Nəgkiarien infamien

²¹⁻²² Yo yakorkeikei mə kimiə taksəriğ nəvsaoyen kafak, ror pən, yakamnher-pre kın Tikikas rurə. In piatawə keikei kirik yame ramaiyu skai tuk wok kape Yermaru eikin e. In tukrəvsao kın nımraghien kafak kimi əmiə, mə yakamhaw-arə. Pəh nəvsaoyen a tukrivəh-si haktə nətəriğien kapəmiə.

²³ Pəh Kughen Tata mine Yesu Kristo Yermaru kapətawə tukravəh-si pre nəmərinuyen mine norkeikeiyen mine nhatətəyen. ²⁴ Pəh Kughen tukrautə-pən kın nihuvəyen kafan kimi narmamə

6:17: Hib 4:12 **6:18:** Luk 18:1; Kol 4:2; 1 Tes 5:17 **6:19:** Kol 4:3-4; 2 Tes 3:1 **6:20:** 2 Kor 5:20; Flm 9 **6:21-22:** Wok 20:4; Kol 4:7-8; 2 Tim 4:12

m-fam yamə mine kasorkeikei Yesu Kristo
Yermaru kapətawə, ye norkeikeiyen yame
infamien rirkək.

**Nəkwəkʷə imərhakə kape kughen: nīrpenien
vi**

**The New Testament in the Southwest Tanna Language
of Vanuatu**

**Le Nouveau Testament dans la langue sud-ouest Tanna
de Vanuatu**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Southwest Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tanna, Southwest

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2023 from source files dated 22 Nov 2019

ad9e16d0-33ca-5cbe-ad05-46d1635fa22b